



EUROPEES PARLEMENT

2009 - 2014

Zittingsdocument

A7-0003/2011

19.1.2011

*****I**
VERSLAG

over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1964/2005 van de Raad inzake de invoertarieven voor bananen
(COM(2010)0096 – C7-0074/2010 – 2010/0056(COD))

Commissie internationale handel

Rapporteur: Francesca Balzani

Verklaring van de gebruikte tekens

- * Raadplegingsprocedure
- *** Goedkeuringsprocedure
- ***I Gewone wetgevingsprocedure (eerste lezing)
- ***II Gewone wetgevingsprocedure (tweede lezing)
- ***III Gewone wetgevingsprocedure (derde lezing)

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de in de ontwerptekst voorgestelde rechtsgrond.)

Amendementen op een ontwerptekst

Door het Parlement aangebrachte wijzigingen op de ontwerptekst worden in ***vet cursief*** aangegeven. De markering in *mager cursief* is een aanwijzing voor de technische diensten en betreft passages in de ontwerptekst waarvoor een correctie wordt voorgesteld met het oog op de uiteindelijke tekst (bijvoorbeeld aperte fouten of weglatingen in een taalversie). Dergelijke correcties moeten worden goedgekeurd door de betrokken technische diensten.

In de koptekst van een amendement op een bestaande tekst, waarvoor in de ontwerptekst wijzigingen worden voorgesteld, wordt op respectievelijk de derde en vierde regel verwezen naar de bestaande tekst en naar de bepaling in kwestie. Tekstdelen die worden overgenomen uit een bepaling van een bestaande tekst die in de ontwerptekst niet is gewijzigd, maar door het Parlement wordt geamendeerd, worden in ***vet*** gemarkeerd. Een eventuele schrapping van dergelijke tekstdelen wordt als volgt aangegeven: [...].

INHOUD

	Blz.
ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT	5
TOELICHTING	6
PROCEDURE	11

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1964/2005 van de Raad inzake de invoertarieven voor bananen

(COM(2010)0096 – C7-0074/2010 – 2010/0056(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2010)0096),
 - gelet op artikel 294, lid 2, en artikel 207, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C7-0074/2010),
 - gelet op artikel 294, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
 - gelet op artikel 55 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie internationale handel (A7-0003/2011),
1. stelt zijn standpunt in eerste lezing vast en neemt het voorstel van de Commissie over;
 2. verzoekt om hernieuwde voorlegging indien de Commissie voornemens is ingrijpende wijzigingen in haar voorstel aan te brengen of dit door een nieuwe tekst te vervangen;
 3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

TOELICHTING

Handel in bananen

Bananen zijn het op drie na belangrijkste gewas ter wereld, na rijst, tarwe en maïs, en dragen in grote mate bij tot de voedselzekerheid. In de meeste bananenproducerende landen is de productie echter uitsluitend voor de binnenlandse en soms voor de regionale markt bestemd, terwijl slechts 20% van de wereldproductie internationaal wordt verhandeld.

Slechts een beperkt aantal bananenproducerende landen zijn bij de internationale handel in bananen betrokken. De bananenhandel is in handen van een beperkt aantal ondernemingen: slechts vijf grote multinationals controleren meer dan 80% van alle internationaal verhandelde bananen.

De laatste jaren is de macht van de bananenmultinationals echter overschaduwd door die van de supermarkten op een aantal belangrijke markten in de EU, met name het Verenigd Koninkrijk.

In 2008 kochten de consumenten in de EU ruim 5,4 miljoen ton bananen. De EU importeerde bijna 90% van de bananen die zij consumeerde (72,5% uit Latijns-Amerika en 17% uit de ACS-landen (Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan)).

Vijf EU-landen leverden de overige 11%: Cyprus, Frankrijk (de overzeese departementen Guadeloupe en Martinique), Griekenland, Portugal (Madeira en het vasteland) en Spanje (de Canarische Eilanden).

Beslechting van het bananengeschil

Op 15 december 2009 kwamen de EU, een groep Latijns-Amerikaanse landen en de Verenigde Staten tot een overeenkomst over de EU-invoertarieven voor bananen. Daarmee kwam een einde aan een van langst aanslepende en hevigste geschillen in de recente geschiedenis van het multilaterale handelsstelsel.

Over het EU-invoerbeleid voor bananen werd al tien jaar ruzie gemaakt in de Wereldhandelsorganisatie (WTO), waarbij de EU tegenover verscheidene Latijns-Amerikaanse bananenproducenten en de VS stond.

Pascal Lamy was zeer verheugd over het einde van "een van de technisch ingewikkeldste, politiek gevoeligste en commercieel belangrijkste juridische geschillen die ooit voor de WTO zijn gebracht".

Het geschilpunt was de voorkeursbehandeling die de EU aan bananen uit de ACS-landen gaf ten opzichte van bananen uit Latijns-Amerika. Volgens de EU-invoerregeling voor bananen mocht elk jaar 775 000 ton bananen uit de ACS-landen vrij van invoerrechten in de EU worden ingevoerd, terwijl voor alle andere exporteurs (leveranciers uit meest begunstigde naties (MBN's)) een tarief van 176 EUR per ton gold.

Volgens veel Latijns-Amerikaanse landen, waarvan sommige tot de grootste bananenexporteurs ter wereld behoren, was deze invoerregeling onwettige discriminatie ten gunste van bananen uit de ACS-landen en een inbreuk op de WTO-regels inzake

kwantitatieve beperkingen.

Het geschil leidde tot verscheidene uitspraken van geschillenpanels, de beroepsinstantie en bijzondere arbiters, en de EU moest haar beleid herzien.

De overeenkomst bestaat uit drie onderdelen:

- een overeengekomen tijdschema voor tariefverlagingen voor MBN-bananenexporteurs;
- afspraken over hoe bij de ruimere WTO-onderhandelingen zal worden omgegaan met "tropische producten" en producten die aan "preferentie-erosie" onderhevig zijn;
- een financieel pakket van 190 miljoen EUR voor de ondersteuning van de ACS-bananenexporteurs, de zogenoemde begeleidende maatregelen voor de bananensector ("Banana Accompanying Measures", BAM).

De geschillen over bananen hebben het productie- en handelsklimaat in de betrokken landen gedestabiliseerd. De overeenkomst zal de wereldmarkt voor bananen voorspelbaarder en stabiel maken, en zo investeringen en groei bevorderen en meer aandacht vestigen op ruimere kwesties in verband met de productieomstandigheden in de aanvoerketens voor bananen.

Tariefverlagingen

De overeenkomst houdt in dat de EU haar invoertarieven voor bananen uit Latijns-Amerika geleidelijk zal verlagen van de huidige 176 EUR per ton tot uiteindelijk 114 EUR per ton in 2017.

Door een eerste verlaging met 28 EUR per ton, die met terugwerkende kracht werd toegepast vanaf 15 december 2009, de datum waarop de overeenkomst werd geparafeerd, is het tarief gedaald tot 148 EUR per ton. Vanaf 1 januari 2011 zal het tarief gedurende zeven jaar elk jaar verder worden verlaagd (tot 143, 136, 132, 127, 122, 117 en 114 EUR).

Als er tijdens de Doha-onderhandelingsronde geen overeenkomst wordt bereikt, zal de EU die verlagingen gedurende maximaal twee jaar bevriezen, d.w.z.: als er geen overeenkomst is bereikt wanneer de EU haar tarief tot 132 EUR per ton heeft verlaagd, zal de EU gedurende maximaal twee jaar (uiterlijk tot eind 2015) geen verdere tariefverlagingen toepassen. Vervolgens zal de EU haar tarief uiterlijk vanaf 2016 volgens de afspraak elk jaar blijven verlagen tot het uiterlijk op 1 januari 2019 op 114 EUR per ton komt.

De overeenkomst, waarmee een eind komt aan tientallen jaren ruzie, houdt in dat de Latijns-Amerikaanse bananenexporteurs alle klachten tegen de EU bij de WTO intrekken: "zodra de WTO de nieuwe tarievenregeling van de EU certificeert, zullen de Latijns-Amerikaanse bananenexporterende landen al hun geschillen met de EU over bananen bij de WTO beëindigen en alle eisen die zij tegen de EU hadden ingediend nadat nieuwe lidstaten tot de EU waren toegetreden of toen de EU haar bananentarief in 2006 wijzigde, intrekken" en zullen zij tijdens de Doharonde geen verdere tariefverlagingen vragen.

Bananen uit de ACS-landen blijven ingevolge afzonderlijke handels- en ontwikkelingsovereenkomsten rechten- en contingentvrije toegang krijgen tot de EU-markt,

maar zullen naarmate het EU-tarief wordt verlaagd waarschijnlijk marktaandeel verliezen aan de efficiëntere Latijns-Amerikaanse producenten.

"Tropische producten" en producten die aan "preferentie-erosie" onderhevig zijn

Tegelijkertijd zijn de EU, de ACS-landen en de Latijns-Amerikaanse landen overeengekomen hoe de zogenaamde "tropische producten" en producten die aan "preferentie-erosie" onderhevig zijn, zullen worden behandeld tijdens de aan de gang zijnde Doharonde. De tarieven voor "tropische producten" zullen verder worden verlaagd, terwijl de tariefverlagingen voor producten die aan "preferentie-erosie" onderhevig zijn en voor de ACS-landen van belang zijn, over een relatief langere termijn zullen worden gespreid.

Er is overeengekomen dat de definitieve tariefverbintenis van de EU na de Doha-onderhandelingsronde op de invoer van bananen van toepassing zal zijn.

Steunprogramma voor de bananensector in de ACS-landen

Sinds 1994 heeft de EU de bananenexporterende ACS-landen meer dan 450 miljoen EUR gegeven om hen te helpen zich aan de veranderingen aan te passen, hun bananen op meer concurrerende wijze te produceren of hun economie te diversifiëren.

Naast gewone EU-steun zullen de bananenexporterende ACS-landen tot 190 miljoen EUR uit de EU-begroting krijgen om hen te helpen zich aan het nieuwe tarief aan te passen. De Commissie zal samen met de begrotingsautoriteit de mogelijkheid onderzoeken om dit bedrag met 10 miljoen EUR te verhogen indien in de jaarlijkse begroting de nodige kredieten worden vrijgemaakt. De hulp is bedoeld om het concurrentievermogen te verbeteren, economische diversificatie te bevorderen en de sociale gevolgen van de aanpassing te beperken.

De begeleidende maatregelen voor de bananensector zullen van toepassing zijn op tien bananenexporterende ACS-landen (Belize, Kameroen, Ivoorkust, Dominica, Dominicaanse Republiek, Ghana, Jamaica, Saint Lucia, Saint Vincent en de Grenadines en Suriname), waaronder twee niet-traditionele exporterende landen (Ghana en de Dominicaanse Republiek).

Naast de traditionele aandacht voor concurrentievermogen en diversificatie moet het programma ook ruimere kwesties in verband met aanpassing op het vlak van werkgelegenheid, onderwijs, gezondheid en milieu aanpakken.

De uitvoering van het programma begint in 2011 en duurt tot in 2013. In het kader van het programma zullen de volgende maatregelen worden gesteund: steun voor investeringen in meer concurrentievermogen, steun voor beleid gericht op economische diversificatie en steun voor ruimere aanpassingen op sociaal, economisch en milieugebied.

Welke maatregelen worden gesteund, zal gezamenlijk door de begunstigde regering en de Commissie worden beslist. De steun zal volgens drie criteria aan de landen worden toegewezen:

- het volume van de bananenhandel met de EU;
- het belang van de bananenexport naar de EU voor de economie van het land;

- het ontwikkelingsniveau van het land (bijvoorbeeld HDI-score).

De jaarlijkse toewijzing bedraagt gemiddeld 5 miljoen EUR per land.

Ongerustheid bij de ACS-landen

De traditionele bananenexporterende ACS-landen maken zich zorgen over de ernstige sociale, economische en politieke ontwrichting die de bananenovereenkomsten zouden kunnen veroorzaken.

De ACS-landen vinden dat er veel meer financiële hulp voor de aanpassing van de productie en de handel in de bananenexporterende ACS-landen nodig zijn om de mogelijke verliezen te beperken die de ACS-bananenexporteurs zullen lijden als gevolg van het bananenakkoord en de overige tariefconcessies die aan de Latijns-Amerikaanse bananenexporteurs zijn gedaan.

Europese bananenproducenten

De steun voor de bananensector in de EU wordt verleend via het POSEI-budget ("Programme d'options spécifiques à l'éloignement et l'insularité"). Ten gevolge van de hervorming van de gemeenschappelijke marktordening van de EU voor bananen in 2006 ontvangen de Europese bananenproducenten in de ultraperifere gebieden jaarlijks 279 miljoen EUR uit dit budget.

Bij de hervorming van het POSEI in 2006 is echter geen rekening gehouden met de toekomstige tariefverlagingen voor ingevoerde bananen. Het is dan ook niet duidelijk of het huidige POSEI-budget toereikend is om ervoor te zorgen dat de Europese bananenproducenten weerstand kunnen bieden aan de druk ten gevolge van de toenemende liberalisering van de wereldhandel in bananen. Hun concurrentievermogen en zelfs hun bestaan kunnen bijgevolg in gevaar komen als gevolg van de WTO-overeenkomsten inzake de handel in bananen.

Bilaterale overeenkomsten

Door de recente bilaterale overeenkomsten met Colombia, Peru en Midden-Amerika (Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua en Panama) krijgt export uit deze landen een nog gunstigere voorkeursbehandeling (een recht van 75 EUR per ton tegen 2020, na een reeks opeenvolgende verlagingen).

Daardoor zal de preferentiële marge van de ACS-landen nog verder verminderen.

Ecuador – de grootste bananenexporteur ter wereld, maar momenteel geen partij bij de bilaterale overeenkomsten – maakt zich zorgen. Aangezien Colombia en Costa Rica, de voornaamste concurrenten van Ecuador in de bananenexport, gunstigere tarieven genieten, zouden zij namelijk gemakkelijk het aandeel van Ecuador op de EU-markt kunnen overnemen. Hoewel de verlagingen ingevolge de Overeenkomst van Genève ook Ecuador ten goede komen, zal in 2020 op elke ton bananen die Ecuador naar de EU uitvoert, 39 EUR meer tarieven moeten worden betaald dan op bananen van zijn belangrijkste regionale concurrenten.

Bovendien zouden grote multinationale ondernemingen zoals Chiquita en Dole Ecuador in dit onzekere klimaat kunnen laten vallen als leverancier.

Conclusies

De rapporteur

- neemt kennis van de overeenkomst inzake de handel in bananen;
- is verheugd over het einde van een van de technisch ingewikkeldste, politiek gevoeligste en commercieel belangrijkste juridische geschillen die ooit voor de WTO zijn gebracht;
- is van mening dat het bereikte akkoord een oplossing is, ook al worden de rechtmatige belangen van alle partijen niet volledig met elkaar verzoend;
- is verheugd dat de verbintenissen inzake markttoegang voor bananen die de EU met deze overeenkomst aangaat de definitieve verbintenissen zijn die zullen worden opgenomen in de slotakte van de volgende met succes afgeronde multilaterale onderhandelingsronde over landbouwproducten in het kader van de WTO (Doharonde);
- is het ermee eens dat het door de EU toegepaste meestbegunstigingstarief voor de invoer van bananen naar aanleiding van de sluiting van de Overeenkomst van Genève moet worden afgeschaft door de intrekking van Verordening (EG) nr. 1964/2005 van de Raad van 29 november 2005 inzake de invoertarieven voor bananen, waarbij het thans toegepaste tarief van 176 EUR per ton is vastgesteld;
- beveelt aan het voorstel van de Commissie in eerste lezing over te nemen.

PROCEDURE

Titel	Intrekking van Verordening (EG) nr. 1964/2005 van de Raad inzake de invoertarieven voor bananen		
Document- en procedurenummers	COM(2010)0096 – C7-0074/2010 – 2010/0056(COD)		
Datum indiening bij EP	17.3.2010		
Commissie ten principale Datum bekendmaking	INTA 24.3.2010		
Rapporteur(s) Datum benoeming	Francesca Balzani 28.4.2010		
Behandeling in de commissie	1.6.2010	9.11.2010	1.12.2010
Datum goedkeuring	17.1.2011		
Uitslag eindstemming	+: 17	–: 6	0: 0
Bij de eindstemming aanwezige leden	William (The Earl of) Dartmouth, David Campbell Bannerman, Daniel Caspary, Christofer Fjellner, Bernd Lange, Emilio Menéndez del Valle, Vital Moreira, Cristiana Muscardini, Niccolò Rinaldi, Helmut Scholz, Peter Šťastný, Keith Taylor, Iuliu Winkler, Pablo Zalba Bidegain		
Bij de eindstemming aanwezige vaste plaatsvervanger(s)	Josefa Andrés Barea, Francesca Balzani, Catherine Bearder, José Bové, Salvatore Iacolino, Syed Kamall, Jarosław Leszek Wałęsa		
Bij de eindstemming aanwezige plaatsvervanger(s) (art. 187, lid 2)	Elie Hoarau, Stéphane Le Foll, Marietje Schaake		
Datum indiening	20.1.2011		